

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 30 ΜΑΪΟΥ 2014 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)

Θέμα Α

Στις ερωτήσεις **A1-A4** να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό της ερώτησης και, δίπλα, το γράμμα που αντιστοιχεί στη φράση η οποία συμπληρώνει σωστά την ημιτελή πρόταση.

- A1.** Ο Planck εισήγαγε τη θεωρία των κβάντα φωτός, για να ερμηνεύσει
- α) το φαινόμενο της συμβολής του φωτός
  - β) το φαινόμενο της περίθλασης του φωτός
  - γ) το φαινόμενο της πόλωσης
  - δ) την ακτινοβολία που παράγει ένα θερμαινόμενο σώμα.

Μονάδες 5

- A2.** Κοινή ιδιότητα της υπεριώδους και της υπέρυθρης ακτινοβολίας είναι ότι:
- α) γίνονται αντιληπτές από το ανθρώπινο μάτι
  - β) συμμετέχουν στη μετατροπή του οξυγόνου της ατμόσφαιρας σε όζον
  - γ) προκαλούν θέρμανση κατά την απορρόφησή τους από τα διάφορα σώματα
  - δ) χρησιμοποιούνται για την αποστείρωση ιατρικών εργαλείων.

Μονάδες 5

- A3.** Σύμφωνα με το πρότυπο του Thomson,
- α) τα ηλεκτρόνια κινούνται στα άτομα κατά το πλανητικό μοντέλο
  - β) το θετικό φορτίο κατανέμεται ομοιόμορφα στο χώρο που καταλαμβάνει το άτομο
  - γ) τα σωματία α αποκλίνουν κατά μεγάλη γωνία, όταν προσπίπτουν σε λεπτό μεταλλικό φύλλο χρυσού
  - δ) το αρνητικό φορτίο κατανέμεται ομοιόμορφα μόνο στην επιφάνεια του ατόμου.

Μονάδες 5

- A4.** Όταν συμβαίνει εκπομπή σωματίων α από ένα βαρύ πυρήνα, τότε:
- α) ο μαζικός αριθμός του μειώνεται κατά 4 και ο ατομικός του μειώνεται κατά 2
  - β) ο μαζικός αριθμός του μειώνεται κατά 2 και ο ατομικός του μειώνεται κατά 4
  - γ) ο μαζικός αριθμός του αυξάνεται κατά 2 και ο ατομικός του μειώνεται κατά 2
  - δ) ο μαζικός αριθμός του αυξάνεται κατά 4 και ο ατομικός του αυξάνεται κατά 2.

Μονάδες 5

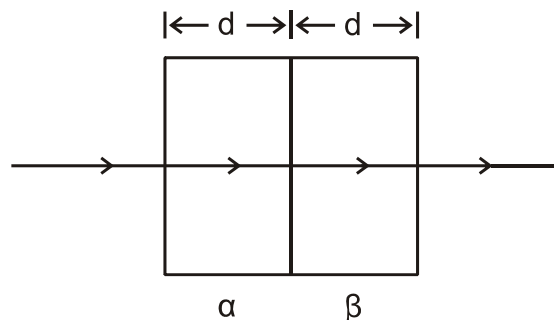
A5. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη **Σωστό**, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

- α) Η ισχυρή πυρηνική δύναμη είναι ίδια για τα ζεύγη πρωτόνιο-πρωτόνιο, πρωτόνιο-νετρόνιο.
- β) Το κόκκινο χρώμα φαίνεται κόκκινο απ' όσα οπτικά μέσα κι αν περάσει το φως πριν φτάσει στο μάτι.
- γ) Το γραμμικό φάσμα των ακτίνων X εξαρτάται από την τάση ανόδου-καθόδου.
- δ) Το φάσμα απορρόφησης ενός αερίου παρουσιάζει σκοτεινές γραμμές στη θέση των φωτεινών γραμμών του φάσματος εκπομπής του.
- ε) Το αντινετρίνιο αλληλεπιδρά ισχυρά με την ύλη.

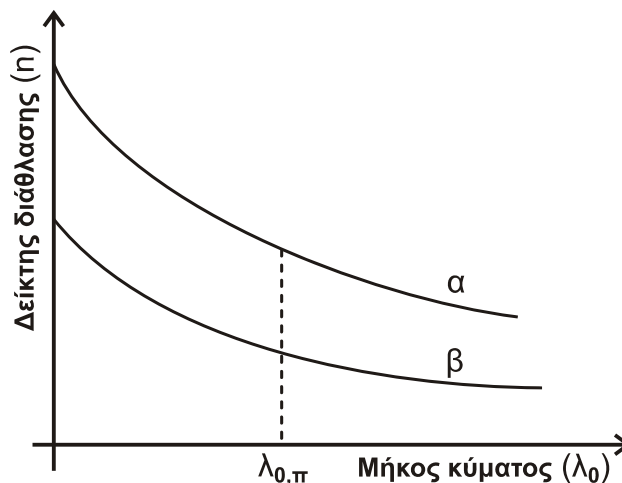
Μονάδες 5

Θέμα Β

B1. Μονοχρωματική ακτίνα, πράσινου χρώματος, με μήκος κύματος στο κενό $\lambda_{0,\pi}$ εισέρχεται κάθετα στο σύστημα των οπτικών υλικών α και β του ίδιου πάχους d , όπως φαίνεται στο παρακάτω σχήμα.

Η εξάρτηση του δείκτη διάθλασης n από το μήκος κύματος στο κενό λ_0 για δύο οπτικά υλικά α και β φαίνεται στο παρακάτω σχήμα.

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ - Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

Αν οι χρόνοι διέλευσης της ακτίνας από τα υλικά αυτά είναι t_α και t_β αντίστοιχα, τότε:

- i $t_\alpha > t_\beta$
- ii $t_\alpha = t_\beta$
- iii $t_\alpha < t_\beta$

α) Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση.

Μονάδες 2

β) Να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

Μονάδες 6

B2. Στο ατομικό πρότυπο του Bohr για το υδρογόνο, αν K_1 , K_3 είναι οι κινητικές ενέργειες και L_1 , L_3 τα μέτρα των στροφορμών των ηλεκτρονίων στις επιτρεπόμενες τροχιές με κύριο κβαντικό αριθμό $n = 1$ και $n = 3$, τότε ισχύει:

i $\frac{K_3}{K_1} = 9$ και $\frac{L_3}{L_1} = 3$

ii $\frac{K_3}{K_1} = \frac{1}{9}$ και $\frac{L_3}{L_1} = 3$

iii $\frac{K_3}{K_1} = \frac{1}{9}$ και $\frac{L_3}{L_1} = \frac{1}{3}$

α) Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση.

Μονάδες 2

β) Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 6

B3. Θεωρούμε πυρήνα X με μαζικό αριθμό 200 και ενέργεια σύνδεσης ανά νουκλεόνιο 7,8 MeV/νουκλεόνιο που διασπάται σε δύο πυρήνες: τον Y με μαζικό αριθμό 120 και ενέργεια σύνδεσης ανά νουκλεόνιο 8,5 MeV/νουκλεόνιο και τον Z με μαζικό αριθμό 80.

Αν η ενέργεια που εκλύεται κατά τη διάσπαση είναι 164 MeV, τότε η ενέργεια σύνδεσης ανά νουκλεόνιο για τον πυρήνα Z είναι:

i 9,1 MeV/νουκλεόνιο

ii 8,8 MeV/νουκλεόνιο

iii 7,4 MeV/νουκλεόνιο

α) Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση.

Μονάδες 2

β) Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 7

Θέμα Γ

Σε συσκευή παραγωγής ακτίνων Χ η ενέργεια ενός φωτονίου της παραγόμενης δέσμης είναι 15keV.

Γ1. Να υπολογίσετε το μήκος κύματος λ_1 του φωτονίου αυτού.

Μονάδες 6

Γ2. Αν το ελάχιστο μήκος κύματος $\lambda_{\min}$ της ακτινοβολίας που εκπέμπεται από τη συσκευή είναι ίσο με το $1/3$ του λ_1 , να υπολογίσετε την τάση ανόδου-καθόδου της συσκευής.

Μονάδες 6

Γ3. Αν στην άνοδο προσπίπτουν $2 \cdot 10^{17}$ ηλεκτρόνια ανά δευτερόλεπτο, να υπολογίσετε την ισχύ που μεταφέρει η ηλεκτρονιακή δέσμη.

Μονάδες 6

Γ4. Στην παραπάνω συσκευή παραγωγής ακτίνων Χ, διατηρούμε τη θερμοκρασία της καθόδου σταθερή, ώστε η ένταση του ρεύματος των ηλεκτρονίων να παραμένει η ίδια. Μεταβάλλουμε την τάση ανόδου-καθόδου, έτσι ώστε η ταχύτητα με την οποία τα ηλεκτρόνια προσπίπτουν στην άνοδο να υποδιπλασιαστεί. Πόση ισχύ μεταφέρει τώρα η ηλεκτρονιακή δέσμη;

Δίνονται: σταθερά του Planck $h = 6,6 \cdot 10^{-34} \text{J} \cdot \text{s}$,
στοιχειώδες ηλεκτρικό φορτίο $e = 1,6 \cdot 10^{-19} \text{C}$,
ταχύτητα φωτός στο κενό $c = 3 \cdot 10^8 \text{m/s}$,
 $1\text{eV} = 1,6 \cdot 10^{-19} \text{J}$

Μονάδες 7

Θέμα Δ

Άτομο υδρογόνου βρίσκεται στη θεμελιώδη κατάσταση. Σωματίδιο με κινητική ενέργεια K συγκρούεται με το άτομο του υδρογόνου. Το άτομο απορροφά το 50% της κινητικής ενέργειας του σωματιδίου και διεγείρεται σε ενεργειακή στάθμη με κύριο κβαντικό αριθμό n . Η δυναμική ενέργεια του ατόμου στην κατάσταση αυτή είναι $U_n = -1,7\text{eV}$.

Δ1. Να βρείτε τον κύριο κβαντικό αριθμό n που αντιστοιχεί στην κατάσταση αυτή.

Μονάδες 6

Δ2. Να βρείτε την αρχική κινητική ενέργεια K του σωματιδίου.

Μονάδες 6

Το διεγερμένο άτομο αποδιεγείρεται στη θεμελιώδη κατάσταση, εκτελώντας δύο διαδοχικά άλματα, και εκπέμπει δύο φωτόνια με συχνότητες f_A στο πρώτο άλμα και f_B στο δεύτερο άλμα. Μετά το πρώτο άλμα, το άτομο βρίσκεται σε ενδιάμεση διεγερμένη κατάσταση, στην οποία το μέτρο της στροφορμής του ηλεκτρονίου

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ - Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

είναι διπλάσιο του μέτρου της στροφορμής του στη θεμελιώδη κατάσταση.

Δ3. Να υπολογίσετε τον λόγο των συχνοτήτων $\frac{f_A}{f_B}$ των εκπεμπόμενων φωτονίων.

Μονάδες 6

Δ4. Να υπολογίσετε τον λόγο των περιόδων της κίνησης του ηλεκτρονίου στις δύο προηγούμενες διεγερμένες καταστάσεις.

Μονάδες 7

Δίνεται η ενέργεια του ατόμου του υδρογόνου στη θεμελιώδη κατάσταση $E_1 = -13,6\text{eV}$.

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα Ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει. Μολύβι επιτρέπεται, **μόνο** αν το ζητάει η εκφώνηση, και **μόνο** για πίνακες, διαγράμματα κλπ.
4. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 10.30 π.μ.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ
ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 30 ΜΑΪΟΥ 2014**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΘΕΜΑ Α

A1. δ

A2. γ

A3. β

A4. α

A5. α. Σ,   β. Σ,   γ. Λ,   δ. Σ,   ε. Λ.

ΘΕΜΑ Β

B1. α. Σωστή απάντηση : i

β. Αιτιολόγηση:

$$\left. \begin{array}{l} n_a = \frac{c_o}{c_a} \\ n_\beta = \frac{c_o}{c_\beta} \end{array} \right\} \Rightarrow \frac{c_\beta}{c_\alpha} = \frac{n_a}{n_\beta} \Rightarrow \frac{\frac{d}{t_\beta}}{\frac{d}{t_\alpha}} = \frac{n_a}{n_\beta} \Rightarrow \frac{t_a}{t_\beta} = \frac{n_a}{n_\beta}$$

Από το διάγραμμα προκύπτει ότι $n_\alpha > n_\beta$ και $t_\alpha > t_\beta$.

B2. α. Σωστή απάντηση : ii

β. Αιτιολόγηση:

$$\frac{K_3}{K_1} = \frac{k \frac{e^2}{r_3}}{k \frac{e^2}{r_1}} = \frac{r_1}{r_3} = \frac{r_1}{9r_1} = \frac{1}{9}$$

$$\frac{L_3}{L_1} = \frac{n_3 \hbar}{n_1 \hbar} = \frac{3}{1} = 3$$

B3. α. Σωστή απάντηση : ii
β.

$$\frac{E_{B_X}}{A} = 7,8 \frac{\text{MeV}}{\text{νουκλεόνιο}} \Rightarrow \frac{E_{B_X}}{200} = 7,8 \frac{\text{MeV}}{\text{νουκλεόνιο}} \Rightarrow E_{B_X} = 1560 \text{ MeV}$$

$$\frac{E_{B_Y}}{A} = 8,5 \frac{\text{MeV}}{\text{νουκλεόνιο}} \Rightarrow \frac{E_{B_X}}{120} = 8,5 \frac{\text{MeV}}{\text{νουκλεόνιο}} \Rightarrow E_{B_X} = 1020 \text{ MeV}$$

$$\frac{E_{B_\Omega}}{A} = \alpha \frac{\text{MeV}}{\text{νουκλεόνιο}} \Rightarrow \frac{E_{B_X}}{80} = \alpha \frac{\text{MeV}}{\text{νουκλεόνιο}} \Rightarrow E_{B_X} = 80 \cdot \alpha \text{ MeV}$$

Έτσι λοιπόν ισχύει: $80\alpha + 1020 - 1560 = 164 \Rightarrow \alpha = 8,8 \frac{\text{MeV}}{\text{νουκλεόνιο}}$

ΘΕΜΑ Γ

Γ1.

$$E = 15 \text{ keV} = 15 \cdot 1,6 \cdot 10^{-19} \Rightarrow E = 24 \cdot 10^{-16} \text{ J}$$

$$E = h \cdot f = \frac{hc}{\lambda_1} \Rightarrow \lambda_1 = \frac{hc}{E} \Rightarrow \lambda_1 = \frac{6,6 \cdot 10^{-34} \cdot 3 \cdot 10^8}{24 \cdot 10^{-16}} \Rightarrow$$

$$\lambda_1 = 8,25 \cdot 10^{-11} \text{ m}$$

Γ2.

$$\lambda_{\min} = \frac{1}{3} \lambda_1 \Rightarrow \lambda_{\min} = 2,75 \cdot 10^{-11} \text{ m}$$

$$\lambda_{\min} = \frac{hc}{eV} \Rightarrow V = \frac{hc}{e\lambda_{\min}} \Rightarrow V = \frac{6,6 \cdot 10^{-34} \cdot 3 \cdot 10^8}{1,6 \cdot 10^{-19} \cdot 2,75 \cdot 10^{-11}} \Rightarrow V = 45.000 \text{ Volt}$$

Γ3.

$$I = \frac{N \cdot q}{t} \Rightarrow I = \frac{2 \cdot 10^{17} \cdot 1,6 \cdot 10^{-19}}{1} \Rightarrow I = 3,2 \cdot 10^{-2} \text{ A}$$

$$P = V \cdot I \Rightarrow P = 4,5 \cdot 10^4 \cdot 3,2 \cdot 10^{-2} \Rightarrow P = 1440 \text{ Watt}$$

Γ4.

$$\left. \begin{array}{l} K = \frac{1}{2} m u^2 \\ K' = \frac{1}{2} m u_1^2 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} eV = \frac{1}{2} m u^2 \\ eV' = \frac{1}{2} m \frac{u^2}{4} \end{array} \right\} \Rightarrow V = 4V'$$

$$P' = V' \cdot I \Rightarrow P' = 360 \text{ Watt}$$

ΘΕΜΑ Δ

Δ1.

$$E_n = \frac{U_n}{2} \Rightarrow E_n = -0,85 \text{ eV}$$

$$E_n = \frac{E_1}{n^2} \Rightarrow n^2 = 16 \Rightarrow n = 4$$

Δ2.

$$E_{\alpha\text{πορ}} = E_4 - E_1 = 12,75 \text{ eV}$$

$$E_{\alpha\text{πορ}} = \frac{50}{100} K_{\alpha\rho\chi} \Rightarrow K_{\alpha\rho\chi} = 25,5 \text{ eV}$$

Δ3.

$$L_n = 2L_1 \Rightarrow n \hbar = 2 \hbar \Rightarrow n = 2$$

$$\frac{f_A}{f_B} = \frac{\frac{E_4 - E_2}{h}}{\frac{E_2 - E_1}{h}} \Rightarrow \frac{f_A}{f_B} = \frac{\frac{E_1 - E_1}{4}}{\frac{E_1 - E_1}{1}} \Rightarrow \frac{f_A}{f_B} = \frac{1}{4}$$

Δ4

$$\frac{u_2}{u_4} = \frac{\frac{2\pi r_2}{T_2}}{\frac{2\pi r_4}{T_4}} \xrightarrow[\begin{smallmatrix} u = \frac{nh}{mr} \\ L = \text{mur} \\ nh = \text{mur} \end{smallmatrix}]{\Rightarrow} \frac{\frac{n_2 \hbar}{mr_2}}{\frac{n_4 \hbar}{mr_4}} = \frac{\frac{2\pi r_2}{T_2}}{\frac{2\pi r_4}{T_4}} \Rightarrow \frac{\frac{n_2 \hbar}{mn_2^2 r_1}}{\frac{n_4 \hbar}{mn_4^2 r_1}} = \frac{\frac{2\pi n_2^2 r_1}{T_2}}{\frac{2\pi n_4^2 r_1}{T_4}} \Rightarrow T_4 = 8T_2$$